

ПАТРИЈАРХ ПОРФИРИЈЕ

**РЕЧ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ПОРФИРИЈА
НА НАУЧНОМ СКУПУ
„Два века *Лейојиса Матице српске*”**

Нови Сад, 1. новембар 2024. године

Високопреосвећени владико,
Поштовани представници републичких, покрајинских и градских власти,

Представници привредних и просветних установа, установа науке, културе и уметности,

Уважени г. Станићу, председниче Матице српске и г. Радуловићу, главни и одговорни уредниче *Лейојиса Матице српске*,

Уважени часници Матице,

Драги оци, браћо и сестре!

Стојећи у овоме часном дому, у овом храму српске писмености и културе, човек не може да се отме утиску да се налази на једном посебном месту – месту са којег се више од два века у ризнице Српства сабира само оно најчистије и најплеменитије што је поникло у нашем народу, али и у читавом свету.

Отуд је и моја обавеза да своју реч саобразим значају овога места и величини повода нашег данашњег сабрања. Због тога започињем своје поздравно слово Речју Која је изнад сваке речи – поменом и призивањем имена оваплоћеног Сина Божјег, Господа нашег Исуса Христа, Којим се божанска љубав изнова обратила човеку.

У чињеници да Свештена Писма, између осталих именована, Бога Сина називају: Логосом, Словом, Смишлом, Речју од искони, налази се највеће достојанство и вредност сваке људске речи, као изрази наше словесности и слике наше боголикости. Али у томе

је истовремено и одговорност свакога од нас да се ваљано односи-мо према овом скупоценом дару Божје љубави, сходно јеванђелској одредници *да ћемо због својих речи бићи ојравдани или њак осу-ђени* (ср. 12, 37).

Ову важност дара речи и одговорност према његовој употре-би разумели су само највећи у роду људском. Због тога њихове речи, попут злата, до данас сијају кроз таму векова, обасјавајући путеве потоњим нараштајима. Међу таквима, који су кроз духов-ни и интелектуални подвиг калили и усавршавали себе, били су и оснивачи ове благословене установе – мајке и чуварке нашег свеукупног националног наслеђа.

Две године пре него што ће, давне 1826. године, заслугом чувеног Јована Хаџића и других добротвора и прегалаца, у Пешти бити основана Матица српска, на иницијативу Георгија Магара-шевића, овде, у Новом Саду, први пут излази *Лейойис Матйице српске* – књижевно-научни часопис који ће за визију и мисију свога постојања имати сабирање српског научног, културног и уметничког блага, као и повезивање наше културе са остатком Европе и света.

Чињеница да је повод данашњег сабрања двовековна тради-ција једног часописа као што је *Лейойис Матйице српске* предста-вља велику част и радост за свеколико Српство, а посебно за оне који су се у овом заиста импозантном времену трудили на његовом неупитно богатом садржају и публиковању. Међутим, у контексту сложених геополитичких прилика и константне нестабилности наших простора у прошлости, а што је често узроковало дискон-тинуитете, ова се годишњица слободно може сматрати својевр-сним чудом Божјим. У ово нас нарочито уверава податак да су у свету само ДВА ФРАНЦУСКА и ДВА АМЕРИЧКА часописа, при-ближно жанра Матичиног *Лейойиса*, досегли оволико трајање.

Значај науке и образовања, али науке која је по Богу и обра-зовања по образу Божијем, Црква Светосавска је увек препознава-ла и оберучке благосиљала. Штавише, у дугим временима ропства и немања својих државних институција, Српска Црква је преузи-мала на себе и улогу просветитељке свога народа. Али када је овде, у северним крајевима Српства, засијала још једна звезда просвете и културе, најпре кроз поменути *Лейойис*, Црква у њој није доби-ла такмаца, већ су ове две институције, како некад тако и данас, наставиле да заједничким снагама раде на оплемењивању народне душе и просвећивању његовог ума и срца.

Поред тога, спона Српске Цркве као најстарије институције српског народа и *Лейойиса Матйице српске* огледа се и у неговању историјског памћења, као неопходног темеља за изградњу добре

и срећне будућности једног народа. У том смислу и Црква и Матица српска, кроз свој *Летопис*, посвећено лече вечиту бољку у Срба која се заборавом зове.

Као првојерарх Цркве Српске и наследник великих и светих претходника, пријатеља и заштитника овог часног дома, честитам свима вама који се трудите на благословеном делу издавања *Летописа Матице српске ДВЕСТОТУ ГОДИШЊИЦУ* ове драгоцене публикације. Уједно, одајем молитвену благодарност свим вашим претходницима, који су се својим животом уградили у странице *Летописа*, али пре свега уписали у странице Књиге Живота вечнога. Напослетку, честитам и свим осталим часницима Матице, вама овде окупљенима и целом роду нашем да се можемо назвати баштиницима овако једне вредне културне тековине каква је *Летопис Матице српске*.

Завршавајући ово кратко и скромно поздравно слово, призивам благослов Божји на овај часни дом молитвено се обраћајући Богу Логосу – Спаситељу света и човека – да даде снаге и истрајности свима вама који овде вредно и предано служите на просвећивању и изграђивању у добром и лепом како нашег народа, тако и свих оних са којима делимо животни простор. Зато, благослов Божји и просветитељско прегалаштво Светог Саве нека вас крепе и руководе у даљем животу и раду.